

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA

VOL. IV

Missouri • Montana • Nebraska • Nevada
New Hampshire • New Jersey
New Mexico • New York

FERDINANDO FREGA ✨

GILLETTE & L'ORÉAL, WOMEN USA — VOL. IV

L'ORÉAL THROUGH GILLETTE · 12

*Міссурі, Монтана, Небраска, Невада, Нью-Гемпшир,
Нью-Джерсі, Нью-Мексико, штат Нью-Йорк. Четвертий
відрізок американської подорожі — від рівнин до східного
узбережжя.*

Нульовий розділ — спільний вступ

*Цей вступний розділ спільний для всіх шести томів серії
Women of the United States. Він подається тут повністю і
згорнутий, щоб серію можна було читати послідовно, без
повторів.*

НУЛЬОВИЙ РОЗДІЛ

Тут світ — не територія: це межа. Північний полюс не вітає, не прощає, не залишає місця для помилки. Біле панує як абсолютна сутність, мовчазна й без пам'яті. Температура тут — не метеорологічний показник: це хижак. Ніч триває місяцями, розчавлює думки, спотворює обриси людей, ковтає їхню волю.

Громад мало, вони малі й замкнені. Інуїти, юпіки, арктичні народи живуть там, де ніхто не вирішив би залишитися. Тут кожна людина необхідна для виживання групи. Якщо ти не корисний, ти стаєш тягарем. А ті, хто стає тягарем, зникають у тиші, у снігу, у логіці середовища, яке не йде на поступки.

Наукові бази додають інший холод: холод ієрархій. Жінка тут — рідкісна присутність, аномалія, яка мусить пристосуватися або загинути.

У цьому місці поняття «зникнення» не існує. Є лише біле, що стирає все.

Жінки інуїтів і юпиків

Арктичну дівчинку не пестять: її готують. Вона рано вчиться опиратися холоду, темряві й голоду. Вона мусить стати корисною для роду, бо тут ідентичність не особиста. Вона функціональна. Жінка несе тягар родини й громади: їжа, вогонь, діти, шкури, догляд. Ніхто не говорить про права. Ніхто не говорить про крихкість. Депресія існує, але не має імені. Насильство існує, але не має свідків.

Жінка наукових баз

Освічена, компетентна, звична до дисципліни. Вона приїжджає як дослідниця, технікня, лікарка. І швидко виявляє, що Північний полюс не визнає дипломів. Тут важить лише психічна витривалість. Над нею панують чоловічі ієрархії, і будь-яку ознаку слабкості тлумачать як слабкість. Це середовище, де сили замало: потрібен граничний самоконтроль.

Західна жінка «ззовні»

Вихована у свободі, вона приїжджає з вірою, що здолає холод. Але це місце її ламає: самотність, крихітні простори, нескінченні мовчання. Бази — не громади, це механізми. І жінка всередині механізму, спроектованого чоловіками, мусить боротися, щоб не зникнути.

Подорож на край світу

Мій сусід Антоніо, якого всі звали Ніно, роками говорив про Нордкап, про опівнічне сонце, про місяці без темряви. Це була мрія, яку він носив у кишені, як щось неможливе. Одного травневого ранку я подзвонив йому у двері й сказав тільки це: «Збирай валізу. Я повернуся за годину. Ми повернемося за 30 днів». Він подивився на мене здивований, щасливий. Його дружина, стривожена, спитала, які в нас плани. «Наздогнати мрію», — відповів я.

Ми сіли в машину. Наші дружини дивилися на нас як на божевільних. Але ця подорож була справжньою. Ніно вже був сповнений запитань. «Куди ми їдемо? Скільки грошей брати?» «Розслабся, — сказав я йому. — Будемо там за 54 години. Лише 5000 км. Ми в новому Range Rover. Насолоджуйся дорогою».

Кожні 300 км мені доводилося зупинятися: він, на дванадцять років старший за мене, мав свій ритм. Я мав воду й напої; він мав каву й фізіологічні потреби. І що далі ми їхали, то більше він розповідав про своє життя. Речі, яких я ніколи не дізнався б, якби не та нескінченна дорога.

Двоє чоловіків самі в машині, і весь час — про жінок. Він знав тільки свою дружину. Я сміявся. Я заспокоїв його: «Ми такі самі».

Він спитав, як мені вдається не збожеволіти за кермом 60 годин. Я розповів йому про Росію, коли у 22 роки я їхав 51 годину, щоб зустрітися з жінкою, якої ніколи не бачив. «Відстані — не межі, — сказав я йому. — Це виправдання. У мене їх ніколи не було».

Прибуття в біле

Ми вїхали в Норвегію. Хостел при дорозі. Машину ми залишимо там і далі поїдемо на санях.

Провідник був закутаний, непроникний. Коли вона зняла окуляри, я побачив, що це жінка. Норвежка, мовчазна, пряма, крижана. Ніно посередині саней, вона попереду, я зі своїми 190 см позаду, замикаючи.

Було ще світло. Годинник показував час, але не казав мені, ніч це чи ранок. Це було опівнічне сонце. Ми дісталися Нордкапу.

Ніно плакав. Він обійняв мене. Я сказав йому, сміючись: «Обережно... люди подумують, що ми геї». Ми сміялися, але ми були на краю світу.

Потім прийшов мороз: -52°C .

Вхід у справжню Арктику

Нас відвели до металевого контейнера перевдягнутися. Надзвичайно важкі, ватовані костюми, застебнуті на складні блискавки.

Я заплатив провідниці. Ніно залишили в іглу з кількома чоловіками; мене — в іншому, з родиною: старий чоловік, між 70 і 80 роками, і три жінки від 30 до 50.

Це був замкнений світ. Простий. Жорстокий.

Чоловік тримався осторонь. Жінки тримали ритм. А вбиральнею був пагорб за п'ять метрів від іглу: кашка замерзала, перш ніж торкнутися землі. Моє перше суюю стало жовтою арктичною зіркою. Це Північ вітала мене.

Жінка середнього віку, Магі, трохи говорила англійською. Решта — жести, очі, руки. Мова холоду.

Коли я не знав, як користуватися костюмом, вона, не замислюючись, торкнулася мого паху, щоб показати мені приховану блискавку. Не було ні лукавства, ні збентеження: лише функція. Виживання.

Три дні в іглу

Принесли їжу. Копчена риба, сира риба, печінка тріски, китове черево. І кульки з акули. Вибору не було. Альтернативи не було. Це було те, що дає природа.

Потім я випив червону рідину. Я думав, що це вино. Це була профільтрована, прокип'ячена, підсолоджена китова кров. Я випив її. Вона дала мені силу, якої я ніколи раніше не відчував. Первісну енергію. Я подумав, що це кокаїн. Ні. Це Північ входила в тіло.

Жінки спостерігали за мною. Старий пішов на полювання. Я відпочивав і пив кров. Три дні без телефону, інтернету, комп'ютера, без Ніно. Тільки я і вони.

Ночі не було. Лише світло, вогонь, лід і подих.

Три жінки вляглися спати. Я шукав собі місце. Наймолодша підняла руку й жестом поклікала мене ближче. Вони вибухнули сміхом. Я не зрозумів. Вони сказали, що я їхнє «Різдво».

Так вони казали, що мене прийняли.

Я спробував дати їм трохи грошей, щоб подякувати. Вони відмовилися. Вони хотіли лише обіймів. І кількох слів калабрійською, щоб відчути себе ближчими.

Там я зрозумів цінність справжніх дарунків: тих, які не можна ні купити, ні продати.

Прощання провідниці

Через три дні прибула провідниця. Вона годину говорила з трьома жінками. Я був надворі. Я не розумів, що вони кажуть. Це була не моя справа. Це була їхня мова, їхній світ, їхній закон.

У контейнері, коли я роздягався, увійшла провідниця. Цікава. Пряма. Північна. Вона міцно мене обійняла. Вона мене поцілувала. Її шкіра була біла, як молоко. Її очі були сині, як серпневе небо.

Вона попросила мене забрати її звідти. Вона зробила б що завгодно, аби вирватися з того світу.

Я шанобливо всміхнувся. Я не міг. Я не мав права.

Я залишив їй лише одну обіцянку: «Якщо тобі щось знадобиться, напиши мені листа. Я тобі допоможу». Вона відмовилася навіть від грошей. Вона була гарною жінкою, але самотньою. Самотність, якої не видно здалеку. Самотність, якої холод не прощає.

Повернення додому

Ми поїхали забрати Ніно. Він був у захваті. Він не хотів повертатися. Але в мене була зустріч із його дружиною.

Він розповідав усім про свої три дні. Я мовчав. Я ніколи нічим не ділився з людьми. Тільки з папером.

І так, поки Ніно повертався у свій світ, я вже був на шляху до іншого. Інша мета. Інша зустріч.

Ласкаво просимо.

Епілог

Північ не забирає тебе: вона тебе змінює. І ніколи

не повертає цілим. Чоловіки приїжджають на Північний полюс по світло, тишу, фотографії, мрії. Жінки залишаються, щоб вижити.

Чоловіки розповідають, що бачили. Жінки мовчать про те, що пережили.

Чоловіки повертаються. Жінки залишаються. Вони залишаються в холоді, у сніжних домівках, у мовчанні, якого ніхто не чує. Вони залишаються, щоб підтримувати громади, які їх не шанують. Вони залишаються, щоб захищати дітей, старих, чужинців. Вони залишаються невидимими.

Звідти я забрав лише один спогад: гарна, неймовірно гарна жінка, але самотня. Не в романтичному сенсі. У людському сенсі. У трагічному сенсі.

Роздуми

Північ не вбиває тіло. Вона вбиває присутність. А те, що залишається, — біле: місце, де жінки живуть і водночас зникають.

Ось чому я пишу. Бо крайні місця не розповідають своєї історії. А ті, хто їх перетинає, не можуть дозволити собі розкіш мовчати.

Не я. Не я. Моя земля мене народила, а решта світу приймає мене не як гостя, а як члена родини.

З абсолютної близьки Півночі я спустився в абсолютний хаос Сполучених Штатів.

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

Неможливе завдання

Вісімнадцять років роботи в американській компанії дають тобі те, чого не дасть жодна інша компанія у світі: робочу культуру, процедури, чітку місію і систему цінностей, які не є теорією — це щоденна практика. Їх тобі не пояснюють; їх у тобі вибудовують. І роблять це, не питаючи твого дозволу.

Я був в офісі в Нью-Йорку, коли мені запропонували роботу, якої я ніколи не уявляв. Не підвищення. Не переведення. Експеримент.

Конфіденційна програма, створена, щоб перевірити модель людських стосунків усередині Сполучених Штатів. Вони не обрали ні менеджерів, ні психологів, ні тренерів. Вони обрали людей із певним типом реального життєвого досвіду. І випало моє ім'я — хоча я вісімнадцять років працював у продажах. Вони дивилися не на посаду: вони дивилися на розум.

Тест було просто пояснити й надзвичайно важко виконати:

відвідати 50 американських штатів за один рік, самому обираючи міста й залишаючись у кожному щонайменше тиждень.

Останні два тижні мали бути примусовою відпусткою. Вони покривали всі витрати. Мені треба було тільки жити, спостерігати, розуміти й щопонеділка подавати звіт. Людський, сухий, точний звіт.

Я підписав контракт. Повідомив домашніх. Вони нічого не спитали. Вони хотіли тільки знати, чи надійшли щомісячні запаси. На мене чекав рік в Америці. На них, як завжди, чекав наступний місяць.

Про всяк випадок мою зарплату перераховували прямо на мій банківський рахунок в Італії. Це був ввічливий спосіб сказати мені: «Не наробіть дурниць. Живіть із тим, що маєте. Подивимося, хто ви насправді».

Лише через п'ятнадцять років я отримав доступ до своїх оригінальних звітів, аналізів і матеріалів, які вони зібрали про мене. Звідти й народилася ця книжка. Я отримав дозвіл її опублікувати за однієї умови: ніколи не називати компанію, яка її замовила.

Це неважливо. Ця історія не про логотипи. Вона про чоловіка в країні, яку неможливо зрозуміти, якщо не пережити її на власній шкірі.

Почати з найвіддаленішої точки?

Логічним вибором було почати з окраїн, а не з центру. З двох простих причин:

1. Я був свіжий після експерименту: висока ясність, максимальна увага.
2. Почавши з крайньої точки, я міг виправити курс і завершити подорож чисто.

Мені не треба було починати з Бостона чи Чикаго. Я мав почати з кордону. З місця, яке було Америкою лише на папері.

Я обрав Джуно, столицю Аляски. Ізольовану. Досягну лише човном або літаком. Місто, яке нікому не належить. Ідеальне

місце для початку.

Оптимізувати ресурси

Перед від'їздом я зробив те, що американець поважає насамперед: організувався як професіонал, а не як турист.

Я подзвонив до трьох найпопулярніших авіакомпаній, тих, що мають найбільші внутрішні мережі. Менш ніж за годину я купив книжечку на п'ятдесят внутрішніх перельотів зі знижкою 60%.

Без обмежень у часі. Без обмежень у днях. Без обмежень. Лише одна умова: використати їх протягом року.

Те саме я зробив із мережами готелів, таксі Uber і компаніями прокату авто, а потім склав як слід розклад етапів, способів пересування, але не часу.

Я був готовий.

Це був мій перший справжній успіх. Перша ознака того, що я змію рухатися. Америка винагороджує тих, хто діє, а не тих, хто чекає.

Коли компанія побачила цю операцію, вона зробила те, що завжди робить американська культура: перевірила надійність.

Чи здатен я впоратися з роком постійного руху? Чи здатен я дати раду несподіванкам, відстаням і надзвичайним ситуаціям? Чи я самостійний?

Тому перед від'їздом я владнав ще одну важливу деталь:

я подбав про те, щоб на моїй кредитній картці був щомісячний ліміт щонайменше 100 000 доларів.

Вони були не для того, щоб їх витратити. Вони мали показати, що ми вміємо ними розпоряджатися. Американці думають так: якщо в тебе немає самостійності, у тебе немає свободи. А якщо в тебе немає свободи, тебе не можна оцінити.

Від тієї миті програма вже не була завданням. Це була місія.

А ТЕПЕР МИ СПРАВДІ ВИРУШАЄМО

Аляска є частиною Сполучених Штатів лише за географією. Це інший світ.

Це місце, де жінки зникають безслідно. Де скарга ніколи не доходить до адресата. Де міста — лише цивілізовані острови посеред дикого континенту.

Джуно був моїм першим випробуванням: столиця, жодна дорога з якої не веде до решти країни. Шматок Америки, який не відчувається як Америка.

Тут я почав дещо розуміти: подорож буде не географічною. Вона буде людською.

БЛОК 1 (Том I)

Алабама – Аляска – Аризона – Арканзас – Каліфорнія – Колорадо – Коннектикут – Делавер – Флорида – Джорджія

БЛОК 2 (Том II)

Гаваї – Айдахо – Іллінойс – Індіана – Айова – Канзас – Кентуккі – Луїзіана – Мен – Меріленд

БЛОК 3 (Том III)

Массачусетс – Мічиган – Міннесота – Міссісіпі – Міссурі – Монтана – Небраска – Невада – Нью-Гемпшир – Нью-Джерсі

– Нью-Мексико

БЛОК 4 (Том IV)

Нью-Йорк – Вашингтон

БЛОК 5 (Том V)

Північна Кароліна – Північна Дакота – Огайо – Оклахома –
Орегон – Пенсільванія – Род-Айленд – Південна Кароліна

БЛОК 6 (Том VI)

Південна Дакота – Теннессі – Техас – Юта – Вермонт –
Вірджинія – Західна Вірджинія – Вісконсин – Вайомінг

МИССУРИ

Міссурі — штат, повний суперечностей. З одного боку — спокійний Середній Захід; з другого — Південь, який ніколи не переставав бути жорстким. Це одна з найрозділеніших територій Америки: Сент-Луїс і Канзас-Сіті з важкими кварталами, білі передмістя, що існують у паралельному світі, бідна й повільна сільська місцевість і політична система, яка багато говорить, але мало що розв'язує.

Це штат нормальності, що приховує негаразди, поверхової усмішки, що прикриває серйозні проблеми, і «усе гаразд», навіть коли нічого не гаразд.

Жінки тут не зникають у вибуху. Вони зникають під постійним тиском: родина, робота, традиція, бідність, приховане насильство, крихка система охорони здоров'я.

Міссурі стирає жінок звичаєм. Усі чекають, що вона витримає. І вона витримує, доки не зникне сама для себе.

Жінка Сент-Луїса – 35 років

Сент-Луїс — місто, що існує у двох світах: один багатий на історію, другий у пастці насильства, занедбаності й расової нерівності.

Жінка тут стикається з трьома проблемами одночасно: – небезпечні квартали – слабкі школи – низькі зарплати.

Вона працює в життєво важливих мережах міста: – клініки – супермаркети – допомога – громадське харчування – базова освіта.

Вона тримає те, чого не може втримати система. І поки вона тримає все, її не тримає ніхто.

Її відсутність — міська: вона не має голосу у відбудові міста, хоча саме вона розв’язує кожну щоденну кризу.

Жінка «ідеальних» передмість – 40 років

За межами великих міст є передмістя, які здаються бездоганними: чисті вулиці, добрі школи, охайні будинки.

Жінка тут не бідна, але вона не вільна.

Вона мусить підтримувати: – високий образ родини – бездоганих дітей – постійну присутність у товаристві – заповнений щоденник – «бездоганий» шлюб – рівень життя, який ніколи не може впасти. Тиск мовчазний і постійний. Вона не може зламатися. Вона не може сповільнитися. Вона не може показати крихкість.

Її відсутність — психологічна: вона існує лише як роль, а не як людина.

Сільська жінка – 49 років

Сільська місцевість Міссурі повільна, консервативна і замкнена. Будинки далеко один від одного, послуг мінімум, традиції важкі.

Жінки тут живуть у світі, який змінюється надзвичайно мало: – нестабільна робота – поганий доступ до медицини – великі родини – поширені залежності – церкви, що контролюють суспільне життя – мало можливостей вирватися з ролі.

Це життя обов'язків без вибору. Якщо в тебе проблема, ти розв'язуєш її сама. Якщо ти падаєш, ніхто не помічає.

Її відсутність — географічна й культурна: вона зникає у відстані й традиції.

Жінка промисловості й фізичної праці – 37 років

У Міссурі величезна присутність середніх підприємств: склади, координація, конвеєри, виробничі заводи.

Жінки тут виконують важку фізичну роботу: – пакування – виробничі лінії – нічні зміни – переміщення вантажів – контроль якості – допомога в координації.

Зношені тіла, низькі заробітки, неможливі графіки. Це робота, якої потребує штат, але вона цілком невидима. Її відсутність — фізична: вона ламається, і немає нікого, хто втрутився б.

Епілог – Міссурі

Міссурі — штат, що живе удаваною нормальністю. А в нормальності жінки втрачають себе.

Вона керує важкими кварталами, надсоціальними передмістями, суворими заводами, повільною сільською місцевістю.

Кожен день — тиха битва. А тихі битви найруйнівніші.

Міссурі не знищує жінок одним ударом. Він знищує їх звичками, які ніхто ніколи не ставить під сумнів.

Роздуми – Міссурі

Кожен штат у цьому томі показує певний тип відсутності. Міссурі показує «мовчазну»: ту, що народжується з рутини, суспільних очікувань, напруги від необхідності бути всім для всіх.

Тут жінки — невидимий клей, що тримає разом кожен суспільний клас. Вони всюди. І саме тому їх ніхто не бачить.

Міссурі вчить, що стирання не потребує ненависті чи конфлікту. Досить лише, щоб усе суспільство вважало, що жінки завжди будуть поруч.

І ось чому цей розділ основоположний: щоб пам'ятати, що нормальність, якщо її не підтримувати, стає пасткою.

МОНТАНА

Монтана — чиста неосяжність: величезні гори, нескінченні дороги, безкраї ліси, відокремлені будинки, зими, що ріжуть шкіру. Це один із найкрасивіших штатів США. І один із найважчих для життя.

Тут жінки зникають не через конфлікт. Вони зникають через географію, ізоляцію, сільський менталітет і емоційну самотність. Це штат, де тиша важить більше за шум.

Монтана вимагає витривалості. І саме жінки мусять витримувати за всіх.

Жінка глухих закутків – 51 рік

Тут можна жити за 30 км від найближчої крамниці. За годину від найближчої клініки. За дві години від справжньої лікарні.

Жінки, що живуть у цих краях, стикаються з: – лютим холодом – відсутністю негайної допомоги – знехтуваними проблемами зі здоров'ям – старими будинками, які треба утримувати – повною відповідальністю за родину – конкретним страхом опинитися відрізаною від світу.

Її відсутність — географічна: вона зникає, бо живе там, куди ніщо не доходить.

Жінка з родин ранчо – 39 років

Монтана живе тваринництвом. Велика рогата худоба, коні, великі тварини і фізична праця.

Жінка тут робить усе: – допомагає з тваринами – готує для всіх – веде рахунки – керує технікою – дає раду надзвичайним ситуаціям – виховує дітей посеред нізвідки.

Вона працює як чоловік, але її вважають «родинною присутністю». Її відсутність — економічна: вона створює цінність, але ніде не з'являється.

Жінка маленьких містечок – 44 роки

У маленьких містечках Монтани час стоїть на місці. Громади малі, усі знають усіх, і ніхто не змінюється.

Жінка мусить: – бути матір'ю – бути надійною – не «влаштовувати скандалів» – бути відданою – завжди бути

напоготові.

Вона не може переосмислити себе. Вона не може вийти за свої культурні межі. Вона не може виявити крихкість.

Її відсутність — соціальна: вона належить не собі, а громаді.

Жінка, яка працює в природному туризмі – 33 роки

Монтана приваблює туристів своїми парками, озерами і сусіднім Єллоустоном. За листівками стоять жінки, які ведуть готелі, ресторани, активний відпочинок, обслуговування, координацію і прибирання.

Важкі зміни, сезонні заробітки, життя у віддалених краях. Жодної стабільності.

Її відсутність — економічна: галузь живе нею, але сама вона ніколи не живе спокійно.

Епілог – Монтана

Монтана — суміш приголомшливої природи і лютої самотності. Жінки тут зникають у відстані: фізичній, емоційній і культурній. Саме вони тримають разом відокремлені будинки, ранчо, родини, маленькі містечка і туризм. І поки вони тримають, ніхто не дивиться.

Роздуми – Монтана

Кожен штат у цьому томі показує певну форму відсутності. Монтана показує ту, яку породжує всепоглинаюча географія.

Тут жінок стирає не насильство і не крайня бідність. Їх стирають милі порожнечі, зими, що ізолюють, незмінна культура, роль, від якої вони не можуть відмовитися.

Це повільне, мовчазне стирання. Одне з найважчих для розпізнання саме тому, що воно не шумить.

НЕБРАСКА

Небраска — відкрита, пряма, рівна земля. Безмежні поля, постійний вітер, нескінченне небо. Ззовні — спокій. Зсередини — ізоляція, повільність, консервативні громади, важка фермерська праця і дуже мало можливостей.

Це штат, що живе на півдорозі між Середнім Заходом і Заходом, але без сильних сторін ні того, ні іншого.

Тут жінки зникають не через хаос. Вони зникають через обтяжливу нормальність, через сільськогосподарську рутину, через незмінні ролі, через географічну самотність.

Небраска не шумить, але вона виснажує.

Жінка ферми – 40 років

Жінка Небраски — невід’ємна частина ферми: — підйом на світанку — тварини, якими треба опікуватися — їжа для всіх — родинна бухгалтерія — посіви, за якими треба стежити — утримання будинку — діти, яких треба виховувати — раптові надзвичайні ситуації.

Вона працює стільки ж, скільки чоловіки, часто більше. Але її записують як «безробітну».

Її відсутність — економічна: вона створює цінність, але в даних її не існує.

Жінка маленьких містечок – 46 років

Містечка на кілька тисяч людей, де всі знають про всіх усе.

Жінка мусить бути: – присутньою матір'ю – стабільною дружиною – поважною особою – активною в церкві – опорою громади.

Вона не може дозволити собі обхідних шляхів, криз чи раптових змін. Вона живе всередині незмінної ролі, яку визначили інші.

Її відсутність — культурна: у неї є місце, але немає голосу.

Жінка, яка працює в дрібних послугах – 32 роки

У містах Небраски — Лінкольні, Омасі, Гранд-Айленді — жінки виконують щоденну роботу:

– касирки – прибирання – громадське харчування – допомога в школах – будинки для літніх людей – секретарська робота

Низькі зарплати, розірвані зміни, жодних перспектив. Її відсутність — соціальна: без неї місто не працює, але ніхто не згадує про неї, коли говорить про «розвиток».

Жінка відстаней – 53 роки

Небраска — штат, де можна їхати дві години й не побачити справжнього містечка. Ця відстань стає способом життя.

Жінка, яка живе за межами міст, стикається з: – довгими поїздками з кожної потреби – мізерною медичною допомогою – суворими зимами – відокремленими будинками – одноманітною рутинною – відсутністю справжньої соціальної мережі.

Її відсутність — географічна: вона зникає в кілометрах.

Епілог – Небраска

Небраска — земля, яка здається простою, але простота лише поверхова.

Жінки тут зникають у: – неоплачуваній сільськогосподарській праці – замкнених громадах – величезних відстанях – браку послуг – жорстких ролях.

Це відсутність, зіткана з землі, традиції і тиші.

Роздуми – Небраска

Кожен штат показує певну форму відсутності. Небраска показує ту, яку вибудовує щоденне життя, що ніколи не змінюється.

Немає очевидного насильства, немає видовищної кризи. Є лише життя, яке повторюється, праця, яку не визнають, роль, яку неможливо покинути. Небраска — штат, де жінки тримають усе разом, і саме тому їх не бачать.

І ось чому вона заслуговує на цей розділ: бо найпоширеніше стирання — те, що здається нормальним.

НЕВАДА

Невада — штат, збудований на видимості. Світло, казино, готелі, розваги, туризм, азартні ігри, нескінченне нічне життя. Вітрина, яку світ сприймає як свободу, надмір і можливість.

Правда — протилежна.

Невада — одне з місць, де жіноче тіло найлегше використовують, експлуатують, споживають і замінюють. Місце, де жінки зникають не через брак можливостей, а тому, що до їхньої присутності ставляться як до товару.

Жіноча відсутність тут сучасна, ясна і навмисна. Елегантне, безперервне і чисте стирання. Зіткане з неможливих графіків, нічних змін, тиску зовнішності, зношеної ідентичності та ролей, нав'язаних туристичною індустрією.

Жінка казино й готелів – 33 роки

Лас-Вегас живе лише тому, що тисячі жінок ведуть: – рецепцію – прибирання номерів – ресторани – бари – розваги – обслуговування клієнтів – координацію – туристичні кол-центри.

Нічні зміни, скасовані вихідні, відпустки, яких не існує, постійний тиск. Жінки мусять підтримувати ідеальний образ, навіть коли всередині не лишилося сил. Її відсутність – фізична й психологічна: вона працює в системі, яка використовує її як «частину враження», а не як людину.

Жінка, яка працює в нічній сфері – 29 років

Невада вночі — не гламур. Вона сувора. Серед вогнів, музики і видовищ згорають життя:

– хостес – танцівниці – барменки – промоутерки – ролі, пов'язані з образом і естетичною присутністю

Твоє тіло — частина контракту. Якщо ти не можеш із ним дати раду, тебе замінять за хвилину.

Її відсутність — економічна і моральна: робота вимагає її образу, а не її особистості.

Іммігрантка, яка тримає закулісся – 41 рік

За мегаготелями стоять сотні жінок-іммігранток: філіппінок, мексиканок, гаїтянок, жінок із Центральної Америки.

Саме вони виконують усю роботу, якої туристи не повинні бачити:

– промислові пральні – безперервне прибирання – підземні кухні – величезні склади – вечірня координація – підготовка поверхів

Приховані життя. Втовлені тіла. Нелюдські зміни. Її відсутність — системна: вона необхідна, але до неї ставляться як до невидимої.

Жінка, яка живе за межами Лас-Вегаса – 52 роки

Невада — це не лише вогні. Це також пустеля навколо: маленькі містечка, низькі будинки, мізерні послуги, відокремлені підприємства.

Жінки тут стикаються з: – непомірними цінами – обмеженою медициною – браком транспорту – величезними відстанями – суворими, погано пов'язаними громадами – обмеженими можливостями.

Вона живе життям, протилежним тому, яке світ пов'язує з цим штатом.

Її відсутність — географічна: вона живе не в Неваді вогнів, а в справжній Неваді.

Ніхто про неї не говорить.

Епілог – Невада

Невада — штат, збудований на виставі. Усе в ньому — образ, враження і розвага.

Жінки — мовчазний двигун, що крутить цю машину: готелі, казино, ресторани, розваги, обслуговування, координація.

І все ж їх цінують найменше. Саме вони тримають мрії інших, а самі живуть суворою, виснажливою і невидимою реальністю.

Невада стирає їх точно так, як використовує.

Роздуми – Невада

Кожен штат показує одне з облич відсутності. Невада показує найсучасніше: жінки, зведені до економічних функцій.

Її стирає не бідність. Її стирає система.

Це вибудована відсутність: мовчазна, елегантна, перевдягнена в можливість. У жінок тисяча можливостей, але є тисяча способів їх виснажити.

І ось чому цей розділ вирішальний: бо серед вогнів найменше видно тих, хто щодня їх запалює.

НЬЮ-ГЕМПШИР

У Нью-Гемпширі є свобода, ліси, озера, пагорби, ідеальні селища, тихі дороги і майже нульові податки. Ззовні він схожий на мінімалістичний рай: ні хаосу, ні шуму, ні величезних міст. Лише порядок і природа.

Проблема в тому, що повна свобода часто означає повну самотність.

А коли штат замало вкладає в державні послуги, тягар падає прямо на людей — насамперед на жінок.

Тут відсутність жінок — не трагедія. Це ізоляція, жорсткі культурні звичаї, тиск родини і брак справжніх соціальних мереж.

Нью-Гемпшир не нападає. Він залишає тебе саму.

Жінка маленької громади – 47 років

У селищах Нью-Гемпширу все здається спокійним. Усе замкнене.

Жінка мусить бути: – надійною матір'ю – шанованою в товаристві особою – волонтеркою в школах – присутньою в громаді – «хорошою людиною» за місцевими правилами.

Вона не може помилятися. Вона не може надто відходити від норми. Вона не може дозволити собі емоційних криз.

Її відсутність — культурна: у неї є роль, але немає свободи.

Жінка, яка живе в холоді й віддаленості – 52 роки

Нью-Гемпшир невеликий, але він повний ізольованих місцевостей, будинків далеко один від одного і доріг, які взимку стають перешкодами.

Жінка тут живе з: – місяцями снігу – відстанями, що все ускладнюють – проблемами зі здоров'ям, які лікують запізно – психологічною ізоляцією – хатньою рутиною, що не лишає місця – мізерною місцевою медичною допомогою.

Якщо вона падає, вона чекає. Якщо вона хворіє, вона їде за багато миль. Якщо вона ламається емоційно, ніхто не помічає.

Її відсутність — географічна: вона зникає в тиші й холоді.

Необхідні професії – 38 років

У середніх містах — Конкорді, Манчестері, Нашуа — жінки ведуть базові служби:

– школи – клініки – догляд за літніми людьми – державні установи – початкова освіта – адміністративні послуги

Низькі зарплати, відповідальність, набагато більша за зарплату, постійне емоційне навантаження.

Її відсутність — операційна: вона тримає разом те, що лишилося від системи соціального забезпечення, але держава мало вкладає в її галузі.

Вона необхідна, але виснажена.

Жінка, яка працює на низькооплачуваних роботах у туристичних районах – 33 роки

Північна частина штату живе туризмом: осіннє листя, озера, гори, зима.

За ідеальними картинками стоять жінки, які: – прибирають об'єкти – готують сніданки – працюють у ресторанах – ведуть B&B – прибирають номери – виконують дрібний ремонт.

Гарячі сезони і порожні сезони. Нестабільна економіка. Нуль справжнього захисту.

Її відсутність — економічна: усе працює на ній, але система вважає її замінною.

Епілог – Нью-Гемпшир

Нью-Гемпшир упорядкований і тихий. І саме тому жінка зникає беззвучно.

Вона зникає між: – традиційними ролями – замкненими громадами – фізичною відстанню – нескінченною зимою – недостатніми послугами – недоплаченими необхідними професіями.

Немає галасу. Немає хаосу. Лише самотність, що стає нормою.

Роздуми – Нью-Гемпшир

Кожен штат показує іншу форму відсутності. Нью-Гемпшир показує «ідеальну»: ввічливе, чисте й упорядковане стирання.

Тут жінка керує громадами, але немає громад, які дбали б про неї.

Це парадокс Нової Англії: що цивілізованіший ти є, то більше чекаєш, що жінка дасть раду всьому сама.

І ось чому цей розділ необхідний: щоб нагадати нам, що навіть на позір «хороші» штати можуть бути жахливими для життя.

НЬЮ-ДЖЕРСІ

Нью-Джерсі — прикордонна територія: пов'язана, шалена, дорога, перевантажена тими, хто щодня їздить на роботу, повна змішаних родин, іммігрантів, важких кварталів, дорогих передмість і забутих міст. Це не Нью-Йорк «по той бік мосту». Це складний, роздроблений штат, де жінки керують системою, яка поглинає більше, ніж повертає.

Відсутність жінок тут походить від п'яти дуже жорстких складових: – надзвичайно непомірна вартість життя – невидима хатня праця – виснажливі щоденні поїздки – багатоетнічні громади зі справжньою напругою – традиційні родинні ролі, які не здаються.

Нью-Джерсі не стирає жінок насильством. Він стирає їх зусиллям існувати серед тисячі обов'язків.

Жінка, що щодня їздить на роботу — 36 років

Нью-Джерсі — штат щоденних поїздов. Щодня марнуються години на дорогу до Нью-Йорка чи Філадельфії: поїзди із запізненням, некерований рух, високі витрати на транспорт і надзвичайно пізні повернення.

Жінка, яка живе цим життям, живе «наполовину»: — наполовину на роботі — наполовину в громадському транспорті — наполовину вдома (що, за іронією, забирає більше половини родинного тягара)

Її відсутність — у часі: вона не має часу для себе. Вона не має часу ні на що.

Вона існує в уривках.

Жінка-іммігрантка зі сфери послуг — 42 роки

(латиноамериканка, гаїтянка, африканка, філіппінка)

Нью-Джерсі живе силою іммігрантів. Жінка тут тримає сцену для всього штату: — прибирання в домішках заможних — няньчення без договору — ресторанні кухні — будинки для літніх людей — обслуговування — базові послуги за низьку плату

Вона стикається з трьома проблемами одночасно: — низька платня — надзвичайно висока оренда — величезні родинні обов'язки.

Її відсутність — економічна й мовна: вона працює, говорить, пристосовується, але лишається на узбіччі системи.

Вона незамінна, і все ж її завжди можна замінити.

Жінка з важких кварталів — 34 роки

Нью-Джерсі — це не лише пиха заможних. Тут є деякі з найпроблемніших міст Сходу:

— міське насильство — недофінансовані школи — безробіття — крихка охорона здоров'я — брак справжніх соціальних служб

Жінка, яка тут живе, стикається з: — постійною небезпекою — нестабільною роботою — неефективним транспортом — вартістю життя, що не відповідає платні.

Вона — опора родин з одним із батьків, хребет соціальних зв'язків, та, хто рятує все, коли ніхто не рятує її.

Її відсутність — міська й структурна: ніхто її не слухає, коли система дає збій.

Жінка багатої пихи — 45 років

Інший бік Нью-Джерсі — його заможні передмістя: величезні будинки, чудові школи, охайні квартали.

Жінки тут живуть під постійним тиском: — щільний родинний розклад — заняття дітей — вимушене волонтерство — бездоганний суспільний образ — шлюб як символ статусу — надзвичайно високі очікування.

Вона не може здаватися крихкою. Вона не може зазнати невдачі. Вона не може перервати виставу.

Її відсутність — питання ідентичності: її бачать як родинну функцію, а не як особистість.

Епілог — Нью-Джерсі

Нью-Джерсі — штат, що живе надто швидко й надто дорого. Саме жінки по-справжньому ним керують, але система стирає

їх, використовуючи.

– щоденні поїздки – невидима праця – недостатні послуги – небезпечні квартали – передмістя надмірної конкуренції – жорсткі родинні ролі – багатокультурність без справжньої підтримки

Штат працює завдяки їм, але ніколи не дивиться на їхні зусилля.

Роздуми — Нью-Джерсі

Кожен штат показує певну форму відсутності. Нью-Джерсі показує ту, що народжується із системи, яка чекає забагато й повертає замало.

Це штат посередництва: надто близький до центрів влади, надто далекий від їхніх можливостей. Тут жінки живуть у постійному стисканні: часу, грошей, енергії, ідентичності.

Це не провина одного чинника. Це сума всіх.

І саме це робить Нью-Джерсі центральним для цього тому: він показує, як жіноча відсутність може народитися з повного життя — повного всього, крім простору для себе.

НЬЮ-МЕКСИКО

Нью-Мексико — один із найзахопливіших і найважчих штатів Америки. Чиста краса: безмежні пустелі, червоні каньйони, корінні громади, давня культура, духовність, тиша. Але за цією потужною естетикою ховається значно жорсткіша реальність:

– історична бідність – хронічні залежності – слабкі державні послуги – географічна ізоляція – крихкі школи – приховане

домашнє насильство – прикордонна торгівля наркотиками

Це штат, де жінки зникають не випадково: вони зникають, бо живуть на території, де тисне все — відстані, історія, культура, бідність, закриті громади, нестабільна робота.

Нью-Мексико — покинута краса. І всередині цієї покинутості — жінки, які тримають усе разом.

Корінна жінка з пуєбло — 43 роки

У Нью-Мексико одне з найбільших корінних населень Америки: жінки пуєбло, навахо й апачі.

Вона живе між двома світами: — давні традиції — сучасна держава, яка її ігнорує.

Вона стикається з: — недофінансованими школами— мінімальною медичною допомогою— перенаселеним житлом— низькою платнею— обмеженим доступом до базових послуг— культурною й географічною ізоляцією.

Вона тримає великі родини, цілі громади й важкі обов'язки.

Її відсутність — історична: за останні сто років держава забрала в її народу все й майже нічого не повернула.

Латиноамериканка з бідних районів — 35 років

Нью-Мексико більше латиноамериканський, ніж американський. Іспанська всюди, змішані родини й тяжка праця.

Латиноамериканки всюди за лаштунками штату: — прибирання — громадське харчування — догляд — легке сільське господарство — місцеві крамниці — підтримка громади.

Вони живуть на надзвичайно низьку платню при зростанні цін. Багато родин живуть на межі. Без документів становище ще крихітніше: страх, невидимість, жодної справжньої допомоги.

Її відсутність — економічна й політична: вона тяжко працює, але її ніколи не представляють.

Жінка, яка живе далеко від усього — 52 роки

Нью-Мексико величезний, але порожній. Крихітні містечка, будинки в пустелі, міста за години одне від одного.

Жінка тут стикається з: — повною самотністю — далекою медичною допомогою — нульовим транспортом — суворими зимами, нещадними літами — незмінною рутинною — малою кількістю роботи — поширеними залежностями довкола.

Якщо вона впаде, ніхто не прийде. Якщо їй потрібен лікар, вона їде годинами. Якщо в неї проблеми, вона розв'язує їх сама.

Її відсутність — географічна: вона зникає в просторі.

Жінка, яка працює в Секторі Туристично-Духовному — 30 років

Нью-Мексико приваблює «духовний» туризм: мистецтво, медитація, пустелі, ретрити, корінна культура.

За поетичним образом стоять жінки, які тримають економіку: — В&В— культурні гіді— галереї— маленькі ресторани— ремісничі крамниці— сезонні послуги.

Це мінливий сектор: чудові заробітки в розпал сезону, майже нічого в інші місяці.

Її відсутність — економічна: краса краю приваблює гроші, але не втримує їх для тих, хто тут живе.

Епілог — Нью-Мексико

Нью-Мексико — штат, що існує між двома крайнощами: абсолютною красою і хронічною бідністю. Глибокою духовністю і політичною занедбаністю. Сильною традицією і слабкими послугами.

Жінки тут несуть усе на своїх плечах: корінні громади, латиноамериканські родини, ізольовані пустелі, міста мистецтва, мізерну роботу.

І поки вони тримають штат, ніхто не тримає їх.

Це відсутність, яка не робить шуму, бо краєвид надто гарний. А краса прикриває все.

Роздуми — Нью-Мексико

Кожен штат показує іншу форму відсутності. Нью-Мексико показує ту, яку створюють відстань і нерозв'язана історія.

Тут жінку стирає не одна сила. Її стирає все разом:

— географія — культура — традиція — бідність — ізоляція — родинні ролі — брак послуг — політична невидимість

Це давнє стирання. Майже спадкове.

І саме тому цей розділ вирішальний: бо Нью-Мексико — не місце, забуте часом. Це місце, забуте державою. І жінки платять за це щодня.

ШТАТ НЬЮ-ЙОРК

Нью-Йорк — не місто. Він б'є по тілу. Це хвиля, що хапає тебе й тягне за собою, навіть якщо ти цього не хочеш. Це присутність, яка не питає дозволу. Ти входиш сюди й одразу розумієш, що не ти вирішуєш те, що вирішує він.

Це єдине місце у світі, де ти можеш бути оточена мільйонами людей і все одно почуватися самотнішою, ніж у пустелі. Це місто, яке дивиться на тебе, міряє тебе, оцінює тебе, споживає тебе, і якщо ти не встигаєш за темпом, воно лишає тебе позаду, не озираючись.

Нью-Йорк тебе не приймає. Він тебе оцінює.

Це столиця світу, але й столиця невидимого. Місто, яке показує лише переможців, забуваючи тисячі жінок, завдяки яким працює кожен його сантиметр. Тих, хто тримає життя інших, поки ніхто не тримає її.

Нью-Йорк — усе водночас: багатство, яке брутально виставляють напоказ, і бідність, що вже не має голосу, квартали, що змінюють обличчя за п'ять років, і квартали, що не змінилися за п'ятдесят, мови, що змішуються, культури, що накладаються, тіла, що перетинаються, життя, що ніколи по-справжньому не розмовляють одне з одним.

Це місто, побудоване на постійному русі: заскочити в переповнені поїзди й вискочити з них, іти брудними, яскравими вулицями, шукати роботу, яка тримає на плаву, бігти доставляти замовлення, їхати до клініки, до школи, додому, на зміни, у тисячу різних напрямків. Це територія, яка багато тобі обіцяє, але дає лише те, що ти вирвеш.

Нью-Йорк працює завдяки жінкам, які тримають разом шматки, що їх інші ігнорують: тим, хто працює на верхніх поверхах хмарочосів, тим, хто миє підлоги на нижніх, тим, хто виховує дітей родин, яким бракує часу, тим, хто виживає в кварталах, на які ніхто не хоче дивитися, тим, хто протистоїть місту, яке вимагає від тебе всього й завжди лишає тебе недокінченою.

Тут жінка переживає три рівні тиску одночасно:

1. Тиск темпу:

якщо ти сповільнишся, ти зникаєш. Нью-Йорк нікого не чекає й не робить для тебе винятків.

2. Тиск вартості:

усе тут коштує забагато — житло, час, енергія, ідентичність. І кожен день стає фінансовим випробуванням.

3. Тиск присутності:

ти завжди мусиш бути на місці, мусиш опиратися, мусиш працювати, мусиш триматися.

Але хто тримає тебе?

Нью-Йорк прекрасний і жорстокий: він дає тобі справжні можливості, але вимагає надзвичайно високої ціни.

Жінка тут — не слабка присутність. Вона — щоденна машина виживання. Саме вона тягне на собі школи, лікарні, ресторани, прибирання, державні послуги, транспорт, родини, хмарочоси, підприємства й квартали.

Проте в історії міста її голос не центральний. Він — тло. Він — функція. Необхідний, але не вшанований. Присутній, але не

почутий.

Нью-Йорк — місто, яке виставляє напоказ усе, крім тих, хто справді змушує його працювати.

І саме тому він займає в цьому томі особливе місце. Це не такий штат, як інші. Це точка, де сходяться всі жіночі відсутності Америки: економічна, культурна, міська, мовна, расова, професійна й емоційна.

Це мікрокосм усього, що працює, і всього, що не працює.

Тут жінки всюди. І все ж вони можуть зникнути за секунду. Досить лише, щоб їхній темп відстав від темпу міста.

Нью-Йорк великий, але недостатньо великий, щоб умістити вагу жіночого життя. І цей розділ це доводить: найвідоміше місто світу не найсправедливіше. Воно лише найпомітніше. І в безмежному гаморі її щоденного життя жінка губиться в тиші.

Мангеттен

Олівія, 39 — Мідтаун, офіси у висотках і шалений ритм життя

Олівія сідає в метро о 7:10. Лінія 6, стоячи, телефон у руці, очі вже прикуті до потоку імейлів.

Вона працює на двадцять сьомому поверсі скляної будівлі в Мідтауні. Вона менеджерка проєктів у компанії, яка продає послуги, що їх ніхто не може до ладу пояснити. Усі говорять про цифри, прогнози, квартальні цілі. Ніхто не говорить про людей.

В Олівії шестирічна донька, з якою вона не спить дві години на день. Уранці — щоб її одягнути, увечері — щоб покласти

спати. Решту делеговано: няня, школа, позашкільні заняття, короткі повідомлення.

Начальник просить у неї «гнучкості», але гнучкість завжди однобока: – наради, що затягуються – дзвінки поза графіком – вигадані термінові справи – проекти, які треба закінчити «до вечора».

Мангеттен продають як місто можливостей. Для Олівії це місто, яке краде в неї час і продає його їй у вигляді доставки додому, пральні й платних послуг.

Увечері, коли вона виходить з офісу, вогні будівель здаються насмішкою. Усе сяє, крім її життя.

Відсутність Олівії не дешева. Вона пожирає час. Вона присутня всюди, крім того місця, де це найважливіше.

Я, Нандо, коли бачу, як вона перетинає 3-тю авеню швидким кроком тієї, хто не може дозволити собі сповільнитися, бачу одну просту річ: жінку, яка тримає місто, що ніколи не триматиме її.

— Нандо

Бруклін

Аїша, 31 — Бедфорд-Стайвесант, джентрифікація навпаки

Аїша народилася в Бед-Стаї, історично чорному кварталі. Реп, історія, родини, церкви й літні барбекю на тротуарах.

Потім прийшли «митці», інвестори, нові кав'ярні, породисті собаки на повідках і ціни, що безладно зростають. Звичний сценарій.

Аїша працює в місцевій державній школі. Її учні походять з родин, яким щороку загрожує виселення. Багато її однокласників з дитинства там уже не живуть: їх витіснили проекти «реновації».

Вона навчає, слухає, залагоджує конфлікти, захищає. Удень вона вчителька, психологиня, старша сестра й захисна стіна. Уночі вона перевіряє домашні завдання за столом на орендованій кухні, з тривогою, що одного дня вже не зможе дозволити собі цей дім.

Місто оспівує Бруклін як «крутий». Аїша не має часу бути «крутою»: вона мусить виживати.

Її відсутність — міська й політична: квартал, на якому всі спекулюють, — єдиний, якого ніхто по-справжньому не слухає.

— Нандо Квінс

Марія Фернанда, 42 — Джексон-Гайтс, три світи в одному

тіло

Марія Фернанда з Еквадору. Вона живе в Джексон-Гайтс, у Квінсі: там, де в одному кварталі говорять десятима різними мовами, і жодна з них не мова влади.

Уночі вона прибирає офіси на Мангеттені, а вдень, коли треба, доглядає дітей. Сон — розкіш по годинно.

У неї двоє дітей: один народився в Кіто, другий — у Нью-Йорку. Старший питає її, чому її ніколи немає вдома. Молодший вважає, що мама завжди поспішає.

Марія надсилає гроші матері, яка лишилася в Еквадорі. Вона тримає два континенти. Одним тілом.

Її життя — безперервна дорога: Квінс → Мангеттен → Квінс. Повільні поїзди, важкі сумки, втомлені ноги.

Ніхто по-справжньому її не бачить. Для батьків американської дівчинки, яку вона доглядає, вона «Мері». Для колег-прибиральниць — «пані, яка ніколи не зупиняється».

Її відсутність — мовна й соціальна: вона змушує працювати той Нью-Йорк, що працює, але не належить до жодного офіційного наративу.

Я, Нандо, зустрічаю її одного недільного ранку на Рузвельт-авеню, і єдине, що я думаю: ця країна стоїть лише тому, що такі жінки, як вона, не дають їй упасти. — Нандо

Бронкс

Кіша, 29 — Південний Бронкс, щоденний опір

Кіша живе в Південному Бронксі. Потріпані будинки, часті сирени, дешеві крамниці, діти, що граються на розбитих тротуарах.

Вона сама виховує двох дітей. Їхній батько зник багато років тому серед обіцянок і вибачень.

Вона працює в супермаркеті, вечірня зміна: — швидка каса — знервовані покупці — керівники, що перевіряють кожну хвилину — платня, якої ніколи не вистачає.

Удень вона бігає: — веде дітей до школи — говорить із вчителями — сперечається з офісом, що розподіляє допомогу — робить покупки, рахуючи кожен долар.

Вона не має часу думати про себе. Вона знає лише, що мусить тримати цих двох дітей на ногах.

Бронкс досі зображують як проблему. Кіша — рішення, якого ніхто не визнає: мати, що тримає квартал, який політики використовують лише як тло.

Її відсутність — структурна: вона в центрі всього, що відбувається, але для системи її не існує.

— Нандо

Стейтен-Айленд

Джина, 45 — невидима пасажирка між двома містами

Джина живе на Стейтен-Айленді. Вона працює в страховому офісі на Мангеттені. Щодня та сама рутина:

— автобус — пором — метро — офіс — а потім усе назад до початку.

Для мешканців Мангеттена Стейтен-Айленд ледь існує. Пиптик на мапі, дно купи. Для Джини ж це дім. Але це й клітка.

Вона хотіла б змінити роботу, але будь-яка серйозна можливість далеко. Вона хотіла б більше часу для дітей, але віддає його транспорту. Вона хотіла б не бути втомленою щовечора, але місто не жаліє тих, хто живе на його околицях.

Її відсутність — і в часі, і в просторі: вона живе в місці, що її ізолює, працює в місці, що її використовує.

Я, Нандо, уявляю, як вона стоїть на поромі з чашкою кави в руці, погляд загублений у силуеті міста. Нью-Йорк перед нею.

Її життя — посередині.

— Нандо

Волл-стріт

Рейчел, 37 — жінка, яка не може зламатися.

Рейчел працює у фінансовому секторі. Вона не має розкоші бути посередньою. Не в цьому середовищі. Не як жінка.

Вона навчилася говорити швидше, ніколи не помилятися з тоном, ніколи не показувати вагання. Нікому не пробачають зриву, але жінчин зрив таврує на все життя.

Дні — це машини: цифри, графіки, дзвінки, наради, ланцюжки імейлів, ділові вечери, рішення, ухвалені надто поспіхом, з надто великими наслідками.

Коли вона приходить додому, вона порожня. Не сумна: порожня. Вона не має сил будувати щось поза роботою. Напівготові стосунки, розірвані дружби, далека родина.

Нью-Йорк аплодує успіху жінок на Волл-стріт на конференціях, заходах про розширення можливостей і панелях. А тоді, щойно вимикається мікрофон, усе повертається, як було.

Її відсутність — емоційна: вона присутня в кожній кімнаті, де ухвалюють рішення, але мусила віддати частину себе, щоб там сидіти.

Ця історія не має моралі. Вона має лише відкритий рахунок.

— Нандо

Латиноамериканська няня

Долорес, 54 — Аппер-Іст-Сайд, виховує чужих дітей.

Долорес приїхала з Мексики. Вона живе в Нью-Йорку двадцять років. Двадцять років вона ходить у домівки, які ніколи не будуть її.

Вона працює на Аппер-Іст-Сайді, серед величезних квартир, консьєржів, безшумних ліфтів і кухонь, більших за всю її однокімнатну квартиру в Квінсі. Вона виховала чотирьох дітей у родині, яка вважає її «майже ріднею». «Майже». Слово, що каже все.

Вона бачила їхні перші кроки, слухала їхній плач, витирала їм сльози, готувала перекуси, водила їх до школи, знімала їхні пообіддя, вислуховувала їхні зізнання.

Коли ці діти виростають, вони йдуть. Долорес лишається.

Того вечора вона приходить додому пізно. Її рідний син, тепер дорослий, досі зберігає до неї певну повагу, змішану з образою: у дитинстві він мало її бачив. Вона була зайнята тим, що була матір'ю для інших.

Її відсутність — подвійна: мати, присутня в житті інших, мати, відсутня у власній родині.

А Америка підсумовує все однією фразою: «Така робота».

— Нандо

Безхатня жінка

Монік, 51 — Мідтаун, невидима серед мільйонів

Монік спить, де може. Іноді в притулку, іноді на шматку картону перед вітриною зачиненої крамниці, іноді на стільці

на якійсь станції метро.

Колись у неї був дім, партнер, робота. Потім звична спіраль: хвороба, борги, втрата роботи, психічний зрив, нікого, за кого вхопитися. Вона чорна, їй за п'ятдесят, і в неї тіло, яке вона несе крізь кожну зиму, проведену на вулиці.

Уранці, поки місто поспішає на роботу, вона там. Та сама вулиця, той самий ріг, той самий погляд, якого ніхто не хоче зустріти.

Її відсутність — повна: для системи вона вже ніщо. Не працівниця, не споживачка, не «корисна». Отже, її не існує.

Я, Нандо, щоразу, коли бачу жінку на вулиці в Нью-Йорку, ставлю собі те саме пряме питання: скільки кроків мусила пропустити держава, щоб вона опинилася тут?

Відповідь завжди та сама: забагато. Нандо

Велика лікарня

Софія, 34 роки — медсестра між двома змінами і без

подиху

Софія заходить до лікарні, коли багато хто ще спить. Зміна з 7-ї ранку до 7-ї вечора. Якщо все гаразд. Бо в деяких відділеннях «якщо все гаразд» не існує.

Вона працює у великій лікарні на Мангеттені. Нескінченні коридори, неонові лампи, тривоги, монітори, зламані голоси, тіла, під'єднані до апаратів, родичі, що ставлять питання, лікарі, що пробігають повз.

Софія не може дозволити собі зламатися. Кожна дія має наслідки. Кожна неухажність важить.

Наприкінці зміни в неї ще лишаються: – історії, що не закінчуються – погляди, яких вона не забуває – новини, які їй довелося шепотіти – відповідальність, яку ніхто не може з неї зняти. За стінами лікарні Нью-Йорк біжить, ніби нічого не відбувається. Усередині вона тримає найкрихітшу частину міста.

Її відсутність — і емоційна, і інституційна: вона в серці системи охорони здоров'я, але її голос важить менше, ніж її витривалість.

Я, Нандо, дивлячись, як ці жінки в уніформі виходять виснажені після зміни, розумію одну просту річ: якби одного дня вони всі вирішили разом зупинитися, місто впало б за 48 годин.

— Нандо

Ресторани

Джулія, 27 — Лоуер-Іст-Сайд, тарілки, столи і стиснута

гідність

Джулія — італоамериканка, але з того Нью-Йорка, якого справжні італійці вже не знають. Не листівкова Маленька Італія, а нескінченні зміни в ресторані на Лоуер-Іст-Сайді.

Вона офіціантка, але робить значно більше: – імпровізована психологиня – громовідвід для знервованих клієнтів – буфер між кухнею і залом – естетична присутність напоказ – тіло завжди випрямлене, усмішка завжди на обличчі

Чайові вирішують, чи тиждень буде життям, чи перепочинком. Базова платня смішна, як завжди в цій галузі.

Наприкінці вечора їй ставлять найдурніше питання з усіх: «А чим ви насправді заробляєте на життя?»

Ніби це не «справжня» робота. Її відсутність — соціальна: вона потрібна всім, коли вони голодні, ніхто не зважає на неї, коли йдеться про права.

Я, Нандо, маю більше поваги до жінки, яка може витримати восьмигодинну зміну в залі, ніж до того, хто сидить за столом і думає, що вартий більше лише тому, що платить.

— Нандо

Креативна індустрія

Лія, 36 — Бруклін, творча людина, яка ніколи не може вимкнути свій

мозок.

Лія працює сценаристкою і продюсеркою в продакшн-компанії в Брукліні та на Мангеттені. Серіали, кампанії, контент. Завжди щось вигадувати, завжди когось переконувати, завжди смішний дедлайн.

На вечірці з нагоди запуску нового проєкту всі говорять про «бачення», «сторітелінг» і «нові наративи». Ніхто не говорить про безсонні ночі, нескінченні правки, вкрадені ідеї чи вигорання, замасковане під «пристрасть до роботи».

Лія живе в квартирі на кількох у Бушвіку. Можливо, вона й «зробила кар'єру», але вартість міста з'їдає будь-яке просування.

Її відсутність — професійна: Нью-Йорк продає творчість як свободу, але її творчість прив'язана до бюджетів, дзвінків, абсурдних вимог, постійного тиску.

Вона виробляє уяву. Інші на ній заробляють.

— Нандо

Фриланс шматками

Прія, 33 — три роботи, нуль безпеки

Прія народилася в Квінсі в родині індійців. Вона освічена й має голову, повну ідей, але нью-йоркський ринок праці вручив їй чіткий пакет: фриланс на все життя.

Вона робить графічний дизайн для агенцій, які називають її «зовнішньою співробітницею», пише контент для брендів, які ніколи її не згадують, а іноді веде короткі курси, щоб назбирати на оренду.

У неї немає відпустки, немає лікарняних, немає премій, нічого гарантованого. У неї є лише обов'язки.

Удень вона здає роботи. Уночі перевіряє імейли, сподіваючись, що не отримає чергове «нам потрібне диво до завтра».

Місто любить казати: «Тут, якщо ти талановита, ти проб'єшся». Але правда інша: тут, якщо ти маєш талант, тебе вичавлюватимуть, доки від тебе нічого не лишиться.

Її відсутність — договірна: вона веде шматки комунікації, кампаній і проєктів, але на папері вона завжди «на аутсорсі».

Я, Нандо, ясно бачу пастку в обличчі такої людини, як ви: повна робота, порожнє життя.

— Нандо

Соціальне житло

Таня, 44 — Іст-Гарлем, мати, доглядальниця, мішень

Таня живе в комплексі соціального житла в Іст-Гарлемі. Будинки старі, погано доглянуті, ліфти часто ламаються, сходи стерті.

Вона мати трьох дітей. Вона працює помічницею в місцевій школі. Вона платить невелику оренду, але справжня ціна — інша: жити в місці, яке держава вже не вважає своїм.

Кожен день поділений між: — роботою — шкільними зборами — сусідами, яким треба допомогти — бюрократією заради допомоги — тривогою за дітей, що ростуть у складному середовищі — звуками сварок, поліції, сирен.

Її відсутність — політична: її квартал існує лише тоді, коли потрібне фото, щоб поговорити про «соціальні проблеми».

Тим часом той, хто тримає його живим, — це вона, і жінки, як вона, що стоять стіною проти всього.

Нью-Йорк говорить про розвиток, відродження й інвестиції. Але коли піднімаєшся сходами деяких будинків, розумієш, що багато з них покинуті роками.

— Нандо

Домашнє насильство

Роза, 38, Квінс, у пастці між страхом і документами.

Роза з Домініканської Республіки. Вона живе в квартирі на кількох у нескінченній смузі Квінса.

У неї чоловік, який працює уривками і в якого чергуються: дні, коли він вибачається, дні, коли він кричить, дні, коли він штовхає, дні, коли він б'є. Роза не йде з трьох причин: – їй страшно – у неї немає грошей – вона боїться втратити дозвіл на перебування в країні.

Уночі, коли він спить, вона вдає, що нічого не відбувається. Уранці вона накладає макіяж, щоб приховати синці, і йде на роботу в пральню самообслуговування.

Система каже їй: «Дзвоніть, просіть допомоги, ідіть». Але реальність брудніша: переповнені притулки, черги, перевантажені соціальні працівники, мало справжнього захисту.

Її відсутність — правова: вона в пастці порожнечі законів, документів, страху й браку альтернатив.

Я, Нандо, дивлюся ззовні й знаю, що фраза «якщо захоче, вона може піти» — одна з найфальшивіших і найбоягузливіших, які цей світ будь-коли вигидав.

— Нандо

Ультраортодоксальні квартали

Хая, 29 — Боро-Парк, життя, визначене до народження.

Хая живе в Боро-Парку, у Брукліні. Ультраортодоксальний єврейський квартал. Суворі правила, закрита громада,

призначені ролі.

Її життя вирішили ще до того, як вона могла мати власну думку: – неймовірно ранній шлюб – багато дітей – жодної справжньої самостійності – релігійне навчання в центрі – зовнішній світ, який сприймають як загрозу.

Її день повний: дім, діти, покупки, кухня, обряди, постійні вимоги. Ніколи хвилини справжньої тиші, ніколи простору лише для неї. Хая має думки, яких не може висловити.

Питання, яких не може поставити. Здогадки про те, що може бути там, назовні, але жодної мапи, щоб туди дістатися.

Її відсутність — культурна й духовна: вона присутня в кожному жесті свого світу, але не може існувати як особистість, окрема від структури.

Нью-Йорк аплодує розмаїттю, але радо погоджується, щоб деякі жінки жили в «невидимих» культурних клітках, якщо вони не заважають іншим.

— Нандо

Манікюрний салон

Лі Мей, 41 — Флашинг, ідеальні руки, поглинуте життя

Лі Мей працює в манікюрному салоні у Флашингу, у Квінсі. Клієнтка за клієнткою, ніготь за нігтем, запах рідини для зняття лаку, маска на обличчі, зігнута спина.

Вона приїхала з Китаю понад десять років тому. Роботу знайшла одразу: готівка, довгі зміни, мало запитань.

Вона працює шість днів на тиждень, по десять годин на день. Іноді й більше.

Для клієнток вона — аксесуар закладу: «пані, яка добре й мовчки робить нігті».

Ніхто не питає себе: — скільки грошей у неї лишається в кишені — як часто вона вдихає хімію — чи має вона медичну страховку — чи може вона спати вночі без болю. Її відсутність — хімічна й соціальна: вона повільно стирається під неоновим світлом, роблячи гарними чужі руки, поки ніхто не помічає, які в неї власні.

Я, Нандо, уявляю, як вона ввечері зачиняє салон і рахує гроші. Не прибуток: залишок. Різницю між тим, щоб триматися на плаву, і тим, щоб піти трохи глибше на дно.

— Нандо

Жінка ночі

Жасмін, 28 — Таймс-сквер, яскраві вогні, крихке життя

Жасмін працює в клубах, які живуть після півночі. Вона танцює не заради мистецтва. Вона танцює, щоб вижити.

Вона працює довгі зміни, темні коридори, менеджери, які надто багато всміхаються, клієнти, які плутають послугу з правом.

Вона засвоїла десять правил, яких ніде не написано: — усміхайся — не довіряй — не лишайся сама — не пий того, що тобі пропонують — не показуй страху — тримай очі відкритими — не заводь друзів — не вір жодним обіцянкам — не зупиняйся — не повертайся пізно додому сама.

Кожна ніч — ходіння по невидимій нитці. Ніхто її не захищає: ні клуби, ні поліція, ні місто.

Її відсутність — моральна: усі знають, що вона існує, але ніхто не хоче визнати її працівницею.

Я, Нандо, коли бачу дівчат, що виходять із клубів на світанку, знаю, що сила — це не гламур. Це виживання. — Нандо Кур'єрка Карла, 30 — Квінс → Мангеттен, дощ, сніг, спека, завжди на вулиці Карла працює зі своїм велосипедом.

Термосумка на спині, телефон на кермі, застосунок, який вирішує все: — маршрут — оплата — час — штраф — наступне замовлення Вона — «розумна» частина системи. Та частина, на яку ніхто не хоче дивитися. Вона прошмигує повз машини, таксі, вибоїни й безжальні світлофори. Вона крутить педалі під дощем, крізь сніг, коли вітер студить їй обличчя. І все це за кілька доларів, що надходять по краплі. Того вечора вона повертається додому виснажена. Жодного захисту, жодної безпеки, жодної страховки. Її відсутність — цифрова: вона існує лише всередині застосунків. Не назовні. — Нандо Мати-одиначка з далекого Квінса Еріка, 33 — Фар-Рокавей, між океаном, відстанню і бідністю Фар-Рокавей — це Нью-Йорк, але не зовсім. Він віддалений, відрізаний і забутий. Район, який місто використовує лише для статистики. Еріка живе там із двома дітьми. Вона працює в супермаркеті. Щодня вона робить, що може:

— виховує дітей — одягає їх — готує сніданок — веде їх до школи — біжить на роботу — обслуговує покупців, ваги, каси — повертається додому надзвичайно довгими автобусами — готує — прибирає — наводить у всьому лад

Вона мати, яка має три життя: своє, життя своїх дітей і життя кварталу.

Її відсутність — географічна: вона живе надто далеко, щоб її бачили.

Я, Нандо, дивлюся на мапи й відстані і знаю одне: ті, хто живе у Фар-Рокавеї, щодня живуть із невидимою вадою.

— Нандо

Жінка з чорної громади Брукліна

Латоя, 40 — Браунсвілл, рутина виживання

Браунсвілл — один із найбільш понівечених кварталів Нью-Йорка. Давня бідність, бідні послуги, занедбані школи.

Латоя має дві роботи: уранці в школі, увечері в будинку для літніх людей.

Її день ніколи не закінчується. У неї немає розкладу. У неї немає запасу. У неї немає перепочинку.

Щомісяця треба вирішувати, що оплатити першим: оренду? рахунки? їжу? транспорт? ліки?

Її відсутність — расова: у місті, яке любить називати себе «прогресивним», чорні жінки з бідних кварталів зникають останніми й знову стають видимими лише тоді, коли є трагедія, яку можна виставити в інтернеті. — Нандо Жінка в технологіях Ганна, 29 — Мангеттен, стартап, тривога, тиск, удавання Ганна працює в технологічному стартапі, який говорить про «розмаїття», «інклюзію», «майбутнє» і «нове лідерство». А на практиці: — чоловіки нагорі — чоловіки, які ухвалюють рішення — чоловіки, які ведуть проєкти — чоловіки, які отримують фінансування. Ганна робить усю невидиму роботу: організовує, редагує, презентує, працює з клієнтами й розв'язує термінові проблеми. Вона хороша. Така хороша, що всі нею користуються. Уже рік вона ходить до терапевта через тривогу й вигорання. Її відсутність — культурна: технології вдають сучасність, але всередині вони

старі. Я, Нандо, зрозумів, що «новий світ» не зміниться, доки не зміняться ті, хто ним править. — Нандо Іммігрантка без документів Ярїтса, 26 років — Бронкс, працює всюди, живе в схованці. Ярїтси не існує для держави. Тому й держави не існує для неї. Вона працює в трьох незвичних місцях: — прибирання в житловому будинку — кухня в делікатесній крамниці — няньчення, коли треба.

Їй платять готівкою. Жодної безпеки. Жодного захисту. Жодних прав.

Вона боїться поліції, боїться імміграційної служби, боїться власників житла, боїться, що одна скарга змусить її зникнути назавжди.

Її відсутність — правова: вона живе в щіпині між двома світами. Вона необхідна, але не визнана.

— Нандо

Іммігрантка у втечі

Маха, 37, з Асторії, тікає від примусового шлюбу.

Маха приїхала з Близького Сходу два роки тому. Вона лишила позаду чоловіка-кривдника, родину, яка не хотіла її свободи, і культуру, яка не дозволяє жінці самій ухвалювати рішення.

У Нью-Йорку вона живе в кімнаті на кількох в Асторії. Вона працює в продуктовій крамниці. Вечорами вчить англійську, дивлячись відео на телефоні.

Вона носить у собі давній страх: що хтось із родини її знайде. Що все повернеться. Що свобода скінчиться. Її відсутність — емоційна: вона існує наполовину, однією ногою в новому житті, а другою — у вічній втечі.

Нью-Йорк дав їй змогу зникнути. Тепер вона мусить навчитися існувати.

— Нандо

Жінка миль доріг, метро, шуму, гонитви

Елена, 50 років — Мангеттен, життя, прожите в місті, що пожирає.

Елена живе в місті понад тридцять років. Вона бачила, як змінюються квартали, будинки, крамниці й обличчя. Вона бачила, як друзі їдуть, колеги втрачають роботу, родини розпадаються.

Вона лишилася.

Вона працює керівницею зміни в універмазі. Довгі зміни, важка відповідальність, постійний тиск. Вона веде команди, працює з покупцями й рятує дні, які мали б пропасти.

Елена — справжній Нью-Йорк: той, якого не показують у кіно. Той, що змушує систему працювати. Той, що не скаржиться, але відчуває кожен удар.

Її відсутність — екзистенційна: вона віддала місту все, а місто повернуло їй лише витривалість.

Я, Нандо, коли зустрічаю жінок, які прожили тут двадцять років, розумію те, чого жоден турист ніколи не зрозуміє: жити в Нью-Йорку — це повільна війна. І ті, хто лишається, перемагають щодня, не святкуючи.

— Нандо

Епілог

Нью-Йорк — місто, яке вимагає, щоб його бачили, але саме ніколи по-справжньому не дивиться. Це місце, що входить у тебе, як непрохане обрання: або ти його приймаєш, або воно тебе розчавлює.

Усередині цього досконалого хаосу жінки — невидима вісь, що тримає все разом. Вони в поїздах, на кухнях, у лікарнях, у школах, у хмарочосах, на складах, у кварталах, куди влада ніколи не заходить. Вони всюди, але про них згадують лише тоді, коли вони потрібні.

Місто біжить швидше за саме життя, і в цих перегонах воно пожирає тих, хто справді його тримає. Нью-Йорк обіцяє все: успіх, можливості, порятунок. А тоді вимагає ціни, якої не називає.

Правда проста: найвідоміше місто світу живе на спинах жінок, які ніколи не потрапляють на обкладинки.

Цей розділ повертає їх на поверхню. Одну за одною. Історію за історією. Без фільтрів. Без романтизації. З рівною спиною, як на те заслуговує кожне життя, яке ігнорують, поки воно несе вагу мільйонів інших.

Роздуми

Кожен штат у томі показує певний тип відсутності. Нью-Йорк містить їх усі. Тут жіноча відсутність повна й помножена: — відсутність часу— відсутність захисту— відсутність простору для думки— відсутність визнання— відсутність того, хто вислухає— відсутність перепочинку— відсутність власної ідентичності— відсутність віддачі за те, що віддано.

Місто, яке продає ідею свободи, — те саме місто, яке змушує тисячі жінок виживати всередині систем, що не були для них задумані. Вони необхідні, але їх не шкода. Вони присутні, але невидимі. Вони — двигун, але не наратив.

У Нью-Йорку кожна жінка веде свою битву, але всі вони ділять ту саму землю: місто, яке не зупиняється навіть перед їхньою боротьбою.

І саме тому ці сторінки необхідні: Нью-Йорк — це не лише силует хмарочосів, мистецтво, культура, успіх. Це також відсутність. Жіноча відсутність. Та, якої найбільше уникають, найсправжніша, найпостійніша.

Особиста нотатка

Нью-Йорк — мій дім. І саме тому, що це мій дім, я не пробачаю йому брехні.

Мене не цікавить описувати місто, яке бачать туристи, газети, серіали чи чужі мрії. Мене цікавить місто, яке дихає, яке стікає кров'ю, яке щодня ламається й відбудовується на плечах справжніх людей.

Я бачив достатньо, щоб остаточно зрозуміти одне: жінки тут тримають удвічі більше й отримують удвічі менше. Не тому, що вони слабкі, а тому, що місто звикло до їхньої сили. А коли світ звекає до твоєї сили, він перестає тебе захищати. Я, Нандо, написав ці історії, бо не можу прийняти, що все це обходять мовчанням. Не можу прийняти, що тих, хто рухає всю цю машину, витісняють з наративу. Не можу прийняти, що шум міста заглушує шум життів, які тримають його на плаву.

Нью-Йорк прекрасний, але він не невинний.

Ці сторінки — мій спосіб сказати це, нічого не підсолоджуючи,
не відбираючи ані грама правди, ні в кого не питаючи
дозволу.

— Нандо

Ferdinando Frega